

Құрметті бұландылықтар! Қымбатты жерлестер!

Қазан айының екінші жексенбінде Қазақстанда мүмкіндігі шектеулі жандардың күні атап өтіледі. Бұл күні мүмкіндігі шектеулі азаматтарға қолдау, үлкен ықылас білдіргім келеді. Өзінің денсаулыққа байланысты мүмкіндіктеріне қарамастан, толыққанды өмір сүруді жалғастырып, аурумен күресетін әрбір адам ерекше құрметке лайық.

Жергілікті атқарушы биліктің міндеті – аудандағы мүмкіндігі шектеулі жандардың өздеріне тиесілі және қажетті әлеуметтік қолдаудың барлық шараларын пайдалануы, ең заманауи денсаулық сақтау, білім беру, мәдени және рухани дамуға қол жеткізуі, еңбекпен айналысуы, өз бизнесін ашып, қоғамға пайда әкелуі үшін барлық жағдай жасау. Қоғамда мүмкіндігі шектеулі жандарға деген ерекше көзқарасты қалыптастыруға бағытталған бастамаларды қолдау да біз үшін өте маңызды.

Біздің әрқайсымыз күнделікті өмірде мүмкіндігі шектеулі жандарға мұқият, оларға көмекке келуге дайын болуымыз қажет, олардың құқықтарын және қарапайым, толыққанды өмір сүру үшін күнделікті қиындықтарды жеңу керек екенін есте ұстауымыз керек.

Мен барлық дертіне қарамастан, қиындыққа мойымай, өз мақсатына табандылықпен қарайтын адамдарға шын жүректен алғыс айтамын. Сіздер біздің жерлестерімізге батылдықтың, төзімділіктің және өмірге деген сүйіспеншіліктің нағыз үлгісін көрсетудесіздер.

Татулықпенігілік, оптимизм, отбасыларыңызға, жақындарыңызға және достарыңызға адалдық туралы шын жүректен шыққан тілегімді қабыл алыңыздар!

А. СМАЙЫЛОВ, аудан әкімі.

***

Уважаемые бұландынцы! Дорогие земляки!

Во второе воскресенье октября в Казахстане отмечается день людей с инвалидностью. В этот день хотел бы обратиться к бұландынцам, имеющим ограниченные возможности по здоровью, со словами поддержки и огромного восхищения. Каждый, кто, несмотря на физические возможности, продолжает жить полноценной жизнью, бороться с недугом - заслуживает особого уважения.

Задача местной исполнительной власти - сделать все для того, чтобы лица с инвалидностью в районе пользовались всеми положительными и необходимыми им мерами социальной поддержки, имели доступ к самому современному здравоохранению, образованию, культурному и духовному развитию, могли заниматься собственным делом и приносить пользу обществу. Нам также очень важно поддерживать инициативы, направленные на формирование осознанного, чуткого отношения к инвалидам в обществе.

Каждый из нас в повседневной жизни должен быть внимателен к людям с ограниченными возможностями, должен быть готов прийти им на помощь, помнить об их правах и о том, что им приходится преодолевать житейские трудности, чтобы жить обычной, полноценной жизнью.

Я искренне восхищаюсь людьми, которые, вопреки всем недугам, не пасуют перед трудностями и упорно идут к намеченной цели. Вы подаете нашим землякам настоящий пример мужества, жизнестойкости и жизнелюбия.

Примите сердечные пожелания мира и добра, оптимизма, преданности родных, близких и друзей!

А. СМАИЛОВ, аким района.

Акмолинские аграрии перешагнули 6-миллионный рубеж

Акмолинская область показывает высокие результаты в уборочной кампании, подтвердив свой статус ведущего аграрного региона страны, - сообщает областное Управление внутренней политики.

Местные аграрии намолотили более 6 миллионов тонн зерна. За годы Независимости такой результат был только в 2011 году, а за последние годы является наивысшим показателем по урожайности.

На сегодняшний день убрано 4,5 миллиона гектаров зерновых и зернобобовых культур, что составляет 96,1% от общей площади посевов. Средняя урожайность в регионе составляет 14 центнеров с гектара, однако в некоторых хозяйствах на отдельных полях, благодаря применению современных агротехнологий, урожайность достигает 60 центнеров с гектара. Среди таких лидеров — ТОО «Максимовское» (Сандыктауский район), ТОО «Дихан Плюс» (Зерендинский район) и ТОО «Журавлевка-1» (Буландынский район).

Многие крупные сельхозпроизводители

региона уже завершили уборочную кампанию.

По словам руководителя управления сельского хозяйства Кенеша Алимжанова, результат, достигнут благодаря плодотворному труду сельхозформирований, механизаторов, комбайнеров, а также государственной поддержке.

«На сегодняшний день акмолинские аграрии достигли высоких показателей, они не только укрепили продовольственную безопасность страны, но и продемонстрировали эффективность современных агротехнологий. Акмолинская область продолжает оставаться ключевым регионом в производстве зерновых культур, играя важную роль в экономике и сельском хозяйстве республики», - отметил руково-

дитель областного ведомства.

Для проведения уборочных работ в регионе задействовано 8,9 тысячи единиц зерноуборочной техники, включая 4,8 тысячи современных высокопроизводительных комбайнов, а также 2,6 тысячи жаток и 4,8 тысячи грузовых автомобилей.

В ближайшие дни регион завершит уборочную кампанию.

Ұстазы жақсының – ұстамы жақсы

Мерекеге арналып көркемделген зал, ұстаз туралы әсерлі әндер, жылы лебіздер мен жүрекжарды тілектер, қуанышқа толы жайдары жүздер... Осындай атмосферада, қалыптасқан дәстүр бойынша, Макинск қаласындағы мектеп-лицейде Ұстаздар күніне арналған мерекелік іс-шарада өз мәресіне жетіп, ұлағатты ұстаздар мен сала ардагерлеріне құрмет көрсетілді.

Аудан ұстаздарын аудан басшысы Ардақ Смайылов құттықтап, әрдайым мәдениеттің ұйытқысы болған ұстаздарға алғысын жеткізді. Іс-шараға Ақмола облысының білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаментінің білім беру қызметін лицензиялау бөлімінің басшысы Манат Абильмаженов, депутаттар, мемлекеттік мекемелердің басшылары қатысты.

Мереке – адал еңбек үшін лайықты марапатпен ризашылық білдірудің ең жақсы

себебі. Марапаттау рәсімі бірнеше кезеңге бөлініп өткізілді: ұстаздарға марапаттарды аудан әкімі Ардақ Смайылов, аудандық білім бөлімінің басшысы Әлия Жолдығұлова және білім қызметкерлері кәсіподағының төрайымы Қарлығаш Байтемірова тапсырды.

Ұстаздарға арналған керемет музыкалық құттықтаулар көрермендерді зор ықыласқа бөледі.

Керемет кездесу сөз бен өнердің мерейі ғана емес, ұстаздардың өмірдегі, қоғамдағы маңыздылығын көрсетуге мүмкіндік берді.

Жалғасы 3 бетте.

Референдум-2024: страна поддержала строительство АЭС

Минувшее воскресенье для Казахстана стал важным днем в политической и общественной жизни – в этот день состоялся Республиканский референдум по вопросу строительства атомной электростанции. Гражданам предлагалось ответить на один вопрос – «Согласны ли вы со строительством атомной электростанции в Казахстане?».

С раннего утра на участки референдума начали приходить жители района. Погода в этот день была теплой и солнечной. На участки приходили семьями, в сопровождении детей и внуков. Следует отметить, что политическая сознательность граждан с каждым годом возрастает, ведь голос каждого важен в судьбе страны.

Азаматтық ұстанымы жоғары отбасылар

Ауданымыздың белсенді тұрғындарының бірі

– Әбділдиндер отбасы дауыс беруге бала-немере, құдаларымен келді. Боранбай Айжанұлы және Рысхан Құрманғалиқызы Әбділдиндер өмірінің басым бөлігін мемлекеттік қызмет саласына арнаған, жоғары кәсіби маман иелері. Боранбай Айжанұлы – аудандық білім бөлімінің құрылыс-жабдықтау бойынша инженер маманы, ал Рысхан Құрманғалиқызы ауданның бас архитекторы лауазымын атқарып, қазіргі таңда зейнеткерлікке шыққан мемлекеттік саланың ардагері атанып отыр. Отбасы еліміздегі орын алатын әрбір саяси маңызы бар бастамаларға бей-жай қарамай, үнемі қоғамдық белсенділік танытып келеді.

Қазақ халқында «Отан отбасынан басталады» деген терең мағыналы сөз бар. Шындап келгенде, әрбір отбасы қоғамның бір бөлшегі, шағын Отан. Макинск қаласының тұрғындары – Қапажановтар отбасы қандай іс-шара болмасын,

бірге жүруге тырысады. Қазанның жылы күзгі жексенбінде Балалар музыка мектебінде орналасқан референдум учаскесіне келіп, республикалық референдумда өз таңдауларын жасады. Ерлі-зайыптылар учаскіге немерелерді ертіп келді. Болашақ – жастардың қолында, ал дұрыс тәрбие, нақты бағыт-бағдар беру – ата-ананың міндеті, сондықтан азаматтық тәрбие отбасынан басталары даусыз.

В день референдума в районе работал новый участок

Буландынский Центр оказания специальных социальных услуг для многих представителей старшего поколения, волею судьбы, стал местом, где они обрели уют, тепло и заботу. Здесь созданы все условия для комфортного и беззаботного проживания.

Продолжение на 3 стр.

Балуан Шолақ – ұлт мақтанышы, дәуір данасы

Күллі қазақ даласының мақтанышына айналған Балуан Шолақ жайлы қанша айтып, қанша жазсаң да жарасады. Биыл дала серісінің 160 жылдығы түрлі шараларға толы болды. Соның бірі аудандық кітапхана өткізген «Әлке шежіресіндегі есім» атты әдеби-сазды композициялық кеш. Кеш Балалар жасөспірімдер спорт мектебінің тәрбиеленушілерінің қазақ күресінің тәсілдерін көрсетулерімен басталды. Кітапхана оқырмандары мектеп-гимназияның 9 «Ә» сынып оқушылары Балуан Шолақты сомдап, өлеңдерін оқып кештің көркін кіргізді. Жалпы іс-шараға: Аудандық Мәдениет бөлімінің бас маманы Орал Серікқызы Курумбаева, мұрағат директоры Бектас Темірғалиұлы Қожақанов, «Мамандырылған балар және жасөспірімдер спорт мектебі» басшысы Серік Мүбәрақұлы Шайкенов, қала мектептерінің тарих пәнінің мұғалімдері Нұрсұлу Карімқызы Жолтаева, Жанар Теңсел және Модельдік балалар кітапханасының оқырмандары мектеп-гимназияның 9 «Ә» сынып оқушылары Бейбарыс Бермахамбет, Куаныш Кихметова, Ерасыл Амангелді, Надира Омарова қатысты. Кеш қонақтары Балуан Шолақ жайлы өз ойларын ортаға салып, тарихқа шолу жасады. Балуан Шолақ жайлы бейнероликтер көрсетілді. Жиналған көпшілік «Балуан Шолақ» фильмінен үзінді тамашалады. Сондай-ақ, жас өнерпаздар Балуан Шолақ пен Ғалияның кездесуінен үзінді көрсетті. Балуан Шолақ атындағы мектептің музыка пәнінің мұғалімі Амангелді Айтұған «Ғалия» әнін орындады. Кеш соңында «Халықтың ұлы баласы» атты кітап көрмесі ұйымдастырылды.

Қазақ сахарасын әнімен әлдилеп, серілігімен сәнін кіргізген Балуан Шолақ 1864 жылы табиғаты таңдайынды қақтыратын Тастыөзек ауылында, Қайрақты өзенінің жағасында дүниеге келген.

«Үш жүзге атым шыққан Балуан Шолақ,

Құдайым берді маған күшпенен бақ...»,- деп жырлаған Балуан Шолақтың Қайрақтының жағасында дүниеге келгені туралы дерек көп. Өткенге үңілсек бұл маңда бір кездері Үйсін, Жағалбайлы, Жалайыр, Алшын, Естек ауылдары болған. Жаңа айтқан Тастыөзек ауылы Үйсіндер жайлаған шұрайлы мекен болса керек. Жазушысы Сәбит Мұқановтың өзі еңбектерінде Балуан Шолақты Қайрақтының

жағасында дүниеге келген деп жазады. Балуан Шолақты бір кісідей зерттеген жазушы Естай Мырзахметов: «Балуан Шолақ Көкше өңірінде дүниеге келген»-дейді. Әкесі Баймырза ағаш шебері болса, анасы Қалампыр қарулы кісі болған. Қазақтың «Алып анадан туады»- дегені осы болар. Балалық шағында құрбыларымен алаудың жанында арқан тартып ойнап жүріп, өзі жалғыз барлық балаларға дес бермей қарсыласып отқа құлап қолының саусақтары күйіп қалған. Күйген саусақтары ұзаққа дейін жазылмай ақыры Шолақ атанады. Жастайынан белдескеннің белін үзіп, ерекше дарын-дарымен көзге түсе бастайды. Шауып келе жатып аттың үстінде басымен тік тұрып, біресе бауырынан өтіп күрделі цирктік көріністер көрсететін. Әуелете ән салатын әншілігі, қара өлеңнің қаймағын қалқып ішкен ақындығы, жаурыны жерге тимеген балуан екені жастайынан шартарапқа тарай бастады. Сұлу Көкшенің біртуар таланттары Ақан сері мен Біржан салды ұстаз көрген. Олардың әндерін нақышына келтіре орындап, жиын тойлардың сәнін кіргізген. Өзі де көптеген әндер шығарып, өскелең ұрпаққа мұра еткен. Солардың ішінде шоқтығы биік дара тұратын, ән төресі атанып кеткен Балуан Шолақтың «Ғалиясы» екені анық. Өкінішке орай бұл жерде де ел арасында жаңсақ пікірлер көп. Біреулер Ғалияны «Ғалия» емес ол орыстың қызы тек кейін келе Ғалия болып кеткен дейді. Әрине бұл қате. Ғалия – Тілеу атты дәулетті қазақтың үлкен әйелінен тараған қыз. Танымал зерттеуші Ахмет Жұбанов: «Замана бұлбұлдары» атты монографиясында «Ғалия қара сұлу келген, ат жақты, бетінде аздаған шешек дағы бар, жанары өткір, сөзге шешен, оң қолынан өнер тамған шебер адам болған. Бір кемшілігі алқымында шешектен қалған дақ көп болғандықтан тамағын орамалмен қымтап байлайтын әдеті бар»-деген. Шынайы махаббаттың үлгісін көрсетсе де Балуан Шолақ пен Ғалияны тағдыр қоспады. Бұл кезең қазақ даласын жаппай отарлау саясатының қарқынды жүріп жатқан шағына тұспа-тұс келген. Қазақтың шұрайлы жерлеріне түрлі өзге ұлт өкілдерінің шаруаларын қоныстандыра бастады. Жергілікті жұрт пен қоныс аударушылар арасында келіспеушілік, жанжалдар да бола бастады. Осы орайда Балуан Шолақ өзінің бойына біткен ерекше күш-қуатының арқасында қарапайым

халықтың намысын қорғады. Осыған байланысты оған түрлі жала жабыла бастады. Оны өзінің:

Мен өзім аққан судай тасып жүрмін,
Кеудесін дұшпандардың басып жүрмін.

Жаласы сексен өгіз маған ауып,
Ұлықтан сол себепті қашып жүрмін-деген өлең жолдарынан аңғаруға болады.

Балуан Шолақтың алып күш иесі болғаны туралы ел арасында не бір аңыз-әңгімелер жетіп артылады. Жастайынан балуан атануы да осы бойынша біткен ерекше күш-жігеріне қайысты болса керек. Күреске он төрт жасынан бастап араласқан Балуан Шолақ не бір алып қарсыластарын шаң қаптырды. Соның бірі бозбала шағында туысқанына еріп базарға келсе бір жаршының «орыс балуанымен күресетіндер бар ма?» деп жар салып жатқаны естиді. Бәсекеге бір қойдың бағасы 1 сом тігілген екен. Оны естіген Балуан Шолақ күреске болып ортаға ұмтылғанда киіміне шалынып құлап түседі. Осылайша бұл жолы күреспей-ақ ұтылады. Алайда намыс қысқан Балуан күреске болып ертеңінде базарға қайта келеді. Оны көрген орыс балуаны бірден белдесу бағасын 8 сомға көтереді. Оған қарамастан ашу қысқан Шолақ күреске шығады. Көзді ашып-жұмғанша әлгі орыс балуанын жерге алып ұрады. Осылайша Балуан Шолақтың дүйім жұрттың алдындағы алғашқы белдесуі аңыз болып ауыздан-ауызға тарайды. Ал, ерекше ел есінде қалған белдесуі орыстың атақты балуаны Севрмен күш сынасуы еді. Бұл шамамен батыр бабамыздың күш қайратының толыққан 20 жасында болған оқиға. Ол туралы:

Бұл күнде жиырмада менің жасым,
Қамалдың бұзар кезім тау мен тасын.
Кешегі сентябрьдің базарында,
Көтердім елу бір пұт кірдің тасын.

Жиылып орыс-қазақ таң қалысты,
Болды деп Қаһарманнан мынау басым.
Залог сап жетпіс бес сом күрескенде,
Сыңдырдым Карон балуан қабырғасын.

Күш берген, атақ берген, әлпештеген Туысқан өздеріңсің, бауырласым-дейді өз өлеңінде. Омбы қаласына патша мұрагерінің келу құрметіне өткізілген үлкен шара болатын. Балуан Шолақтың 51 пұт яғни 816 келіні көтергені де осы кез. Ал, 35 немесе кей деректерде 40 тан асқан шағында деп келеді жаурыны жерге тимеген орыстың балуаны Каронмен күш сынасып, оның қабырғасын сындырады. Бұлар тарихтан бізге жеткен Шөкең жайлы көптеген аңыз әңгімелердің бір бөлігі ғана. Ел ауызында қағаз бетіне түспей жүрген ерліктері қанша ма? Балуан Шолақтың өгізді көтергенін, жиырма жігіт жабысқан бөренені иығына асып тұра беретінін кітаптардан, газет беттерінен оқысам, жеті жасар өгізді сұлатқанын қазір Шөкеңнің шаңырағын ұстап отырған немересі Хайролланың өз ауызынан естіп едім. Осыдан бірнеше жыл бұрын ауданымызға белгілі жазушылар Ғазизбек Тәшімбаев мен Аян Нысаналы арнайы келіп, Балуан Шолақтың ата қонысы Тастыөзек ауылына барғанда қойын дәптерімді құшақтап бірге ере кеткенім бар еді. Алыстан ат арылтып келген меймандар Хайролланың шаңырағында болып, Балуан Шолақ жайлы әңгіме өрбітті. Сонда Хайролла осы бір оқиғаны баяндаған еді. Көршілес ауылдардың бірінде қалталы бір көсемнің жеті жасар өгізі болған екен. Көзіне көрінгеннің бәрін қиратып, сүзе беретін көрінеді. Оған ешкімнің қолы батпауы иесінің бет-беделі болар. Бір күні Шөкең құрдастарымен сол ауылға қонаққа барады. Ауылға жақындағандары сол-ақ екен алда-

рынан екі көзі оттай жанып әлгі өгіз шығады. Шөкең аттан түсіп өгізге қарсы жүреді. Адам сүзіп жаман үйренген өгіз Балуан Шолаққа тура атылады. Қасына жақындап келгені сол-ақ екен Шөкең жалаң қолымен өгіздің қақ маңдайынан бір-ақ ұрады. Өгіз сол жерде құлап, жан тапсырады. Құрдастарымен серлік құрып жүрген Шөкеңді ауыл болып күтіп, той қызығы тарқаған соң ауыл адамдары өгіздің қалай өлгенін көрмек болып бас сүйегін сойып қарайды, сонда жеті жасар өгіздің жұдырық тиген маңдай сүйегі сынып өлген екен. Осыдан-ақ сол кездегі қазақ даласына ағылған келімсектердің неге Балуан Шолақтың соңына түсіп, түрмеге қаматуға асық болғандарын түсіне бересің. Немерелерінің айтқан тағы бір әңгімесінде Балуан Шолақ қызы Бәткенді ұзатпақ болып той жасайды. Сол тойда көкпар тартпақ болған жігіттер үлкен ұлы Исаярдан серке сұрайды. Мұны естіген Шөкең: «кіп кішкентай жалғыз лақа кімнің тақымың толады. Одан да тана тартыңдар»- деп торпақты бауыздап береді. Әлгі жігіттер қанша намысқа тырысса да әлгі тананы тақымға баспақ түгілі жерден қозғалта алмайды. Мұны көрген Шөкең ақбоз атымен әлгі көкпарды үзеңгі бойы көтеріп, ауыл шетінде тұратын жесір әйелдің есігінің алдына апарып тастаған екен. Балуан Шолақтың бұл жердегі Ақбоз атының өзі бір әңгіме.

Балуан Шолақтың өмірі аудан тарихымен тығыз байланысты. Оның өмірін зерттеу өткенімізді тану. Әлихан Бөкейханов: «Бір халық өзінің тарихын білмесе, бір ел өзінің тарихын жоғалтса, оның артынан өзі де жоғалуға бейім тұрады...»- деген еді. Жоғалмау үшін, жойылмау үшін тарихымызды түгендейік.

З. ЖАЙНАРБЕК.

Бұландының тағы бір мақтанышы

Қарағайлы қайыңы көз тартатын Бұланды жері тарихта есімдері қалған даңықты тұлғаларға кенде емес. Бұл даланың жоғын жоқтап, мұңын мұңдап, жылылығын сезініп, ұлылығын жырлай білген сондай асылдардың бірі, бірегейі – Тұрсынбек Кәкішев. Бұланды баурайында дүниеге келген Тұрсынбек Кәкішевті дүйім жұрт белгілі әдебиетші, ғалым, сыншы, филология ғылымдарының докторы, халықаралық жоғарғы мектеп ғылым академиясының құрметті академигі ретінде жақсы таниды. Тұрсынбек Кәкішев саналы ғұмырын қазақ әдебиеті мен мәдениетін зерттеуге арнады. Әдеби сынды жаңа белеске көтеріп, тың сұрлеу салды десек артық айтқандық емес. Бір қуанарлығы парасатпайымы дара тұлғаның кіндік қаны тамған жер Бұланды ауданы. Өмір дерегіне үңілсек 1927 жылы 15 тамызда Ақмола облысы Бұланды ауданының Бөрлі ауылында дүниеге келген.

Ол жайлы көзі тірісінде берген сұхбат, жазбаларының бірінде: «Мен қазақ жерінің бір әдемі өлкесінде, Көкшетау облысы, Бұланды ауданының Алтынды деген кентінде туып өстім. Туған жерім Бөрлі – Швейцарияға бергісіз жер. Дүние жүзін аралаған уақытта табиғаттың ешбір көркемдігіне таң қалмаймын. Өйткені, туған жерім одан артық, Астанадан Бурабайға жол тартқан жолаушылар Көкшетаудың сұлулығына тамсанбай өтпейді»,- дейді.

Табанды еңбегінің арқасында ұрпаққа құнды мұра қалдыра білген қайраткердің еңбек жолына тоқталсақ: 1950 жылы Қазақ мемлекеттік университетін, 1960 жылы Қазақ КСР ҒА Тіл және әдебиет институтының аспирантурасын бітірген. 1944-1945 жылдары Ақмола облыстық Қазақ драма театрында актер, сол жылдары «Лениншіл жас» газетінде бөлім меңгерушісі. 1995-1998 жылдары Партия тарихы институтында, 1960-1968 жылдары Қазақ КСР ҒА-ның М.Әуезов атындағы өнер институтында ғылыми қызметкер. 1968 жылы КазМУ-де аға оқытушы, доцент, профессор болып қызмет істеді. Өскелең ұрпаққа білім беру ісі мұнымен аяқталған жоқ. Өмірінің соңына дейін жастарға білім беріп, шәкірт дайындап өтті.

Тұрсынбек Кәкішевті қазақ әдебиетінің бүгінгі алыбы, тау

тұлғасы дейтін де жөні бар. Өйткені еселі еңбек ете жүріп, елеулі дүниелер жазып, өлмес туындылар қалдырды. Мәселен әдеби сын тарихын зерттеген «Сын сапары», «Оңаша отау», «Ұштасқан үш өзенмен», «Жол үстінде 80 күн», «Жасампаз өлке», «Кер заманның кереғар ойлары» тағы басқа көптеген жинақтары мен кітаптары оқырманға ой салатын құнды дүниелер. Ал, «Қазақ әдебиеті сынының тарихы» атты монографиясы қазіргі таңда жоғарғы оқу орындарында оқулық ретінде қолданылып келеді. Сонымен қатар әдебиет сүйер қауым Тұрсынбекті Сәкен танушы ретінде жақсы біледі. Ғалым Сәкен Сейфуллиннің өмірі мен шығармашылығын зерттеп біршама кітаптар шығарды. Олар: «Сәкен Сейфуллин», «Қызыл сұңқар», «Сәкен және Гүлбаһрам», «Сәкеннің соты», «Тар жол тайғақ кешудің тағдыры», «Мағжан-Сәкен», «Сәбең әлемі» және тағы басқалары. Даңықты жерлесіміз жайлы айта берер болсақ атқарған қызметтері мен жазған еңбектері жетіп артылады.

Өзінен кейінгілерге: «Зиялы қауымсыз жүрер жолымыз даңғыл бола алмайды. Зиялысы келіспей ел оңбайды. Сондықтан бүгінгі қазақ зиялылары өзіне заман жүктеп отырған ұлы міндетті яғни елдің тәрбиешісі, ұрпақтың ағартушысы, ұлттың жоқшысы, қамқоры, халықтың жетекшісі, келешектің барлаушысы болу парызын орындауға тиіс»- деп өсиет айтып кеткен Тұрсынбек Кәкішев қазақ халқымен бірге мәңгі жасай береді.

З. ЖАЙНАРБЕК.

Ұстаз

Ұстаз жолы сырлы жол,
Халық оған сенетін.
Білімнің өсте бірінші боп,
Кіндігін алғаш кесетін.

Ұстазын сүйеді жеткіншек,
Айтқандарын ұғып ап.
Алдағы өмір келешек,
Тәлімін жүрер еске сап.

Өнбойы пәктік, ізгілік,
Адамдықты таңдаған.
Бар ғұмыры үлгілі,
Кірпіш боп өмірге қаланған.

Туын ұстап білімнің,
Ұзақ жолын бастайды.
Толықтырғанша шәкірті білімін,
Ұстаз қажып, талмайды.

Ұстаздық жол қиын жол,
Инемен құдық қазғандай.
Еңбегінің берері көп,
Егістің дәнін шапқандай.

Ұрпаққа болашақтың жолын ашу,
Сенімді сөнбейтұғын сәуле шашу.
Ұстаздың ең өзекті міндеті ол,
Осылайша тасқа қашап жазу.

Е. ҚАРАТАЙҰЛЫ, зейнеткер.

Мен – қазақпын

Танымасаң, танып ал, мен - қазақпын,
Қонысым - кең, иығым - тең қазақпын,
Қасиетті елі менен жерінде,
Данасымен бірге жүзген қазақпын.
Қазақпын - сары жайлауға қойын баққан.
Қазақпын - серке салып, көкпар тартқан.

Қазақпын-дүрлідетіп, той жасатып,
Құйқылжытып, ән салып, жыр толғатқан.

Қазақпын- талай-талай батыр туған,
Қазақпын- жыр семсерлі ақын туған.
Қазақпын- ою салып, өрнек қуып,
Қыз айттырып, ұрын барып, салт сақтаған.

Қазақпын- жаумысың деп сұрамаған,
Жауынан да бір жылқысын аямаған.
Қылыштасқан жауына досына да,
Төрінен орын беріп, жыр арнаған.
Қазақпын- домбырада күйін төккен,
Күй емес- ау бағзы заман сырын төккен.

Қазақпын- қыл қобызды күңіретіп,
Ботасы өлген бозінгеннің мұңын төккен.

Қазақпын- күміс көмей әншісі бар,
Қазақпын-қойын баққан малшысы бар.
Қазақпын-он саусағын майыстырып,
Тал шыбықтай бұралған бишісі бар.
Біржан- Сара қазақпын ақын елмін,
Абай-Пушкин қазақпын тату елмін.
Хан Тәңірі қазақпын биік елмін,
Қара домбыра қазақпын, күйші елмін.
«Қазақпын» деп күллі жұртқа мақтанам,
«Қазақпын» деп жас балаша шаттанам.

Асқақтаған Астананы куә қылып,
Дүниенің төрткүліне жар салам.
«Қазақпын» деп айта бергім келеді.
Айтқан сайын бойыма жан кіреді.
Мен - қазақпын, нағыз қазақ танып қой,
Бүкіл әлем, күллі ғалам біледі.

Б. АЙЖАРҚЫН, Макинск қаласының мектеп-лицейінің 10 А сынып оқушысы.

Все лучшее в человеке – от Учителя

продолжение. Начало на 1 стр.

Празднично украшенный зал, волнительные песни об учителе, теплые пожелания и добрые напутствия, аромат благоухающих цветов и красивые, восторженные лица виновников торжества... В такой обстановке, по устоявшейся традиции, чествовали представителей одной из самых сложных, востребованных и благородных профессий – педагогов района и ветеранов сферы на праздничном мероприятии, посвященном Дню учителя в школе-лицее г. Макинска.

Учитель, педагог, наставник... Это не просто профессионал своего дела, обуча-

ющий читать, писать и считать. Это Человек, который дает нам бесценные знания, главный носитель духовности и нравственного начала нации...

Никто не определит, с чего начинается творчество учителя, что становится толчком к той внутренней работе, которая ведет к рождению нового приема, варианта занятия, технологии обучения, педагогической идеи. И есть что-то волшебное и удивительное в сочетании профессиональных и человеческих качеств. В умении общаться с детьми. Слушать и слышать их вопросы. Только таких учителей с теплотой вспоминают всю жизнь благодарные воспитанники.

Педагогов района поздравил глава района Ардак Смаилов, отметив, что именно учитель всегда считался носителем культуры, а школа - очагом просвещения. В мероприятии также принял участие руководитель отдела лицензирования образовательной деятельности Департамента по обеспечению качества в сфере образования Акмолинской области Манат Абилямаженов, депутаты, руководители государственных учреждений.

Праздник – лучший повод выразить благодарность за труд достойной наградой. Церемония награждения прошла в несколько этапов: педагоги получили награды из рук акима района Ардака Смаилова, руководителя районного отдела образования Алии Жолдыгуловой и председателя профсоюза работников образования Карлыгаш Байтемировой.

Никакой праздник не должен обходиться без музыкальных подарков, поэтому на праздничной сцене в этот день виновникам торжества были посвящены вокальные, инструментальные и танцевальные композиции, а также поздравления в стихах от воспитанников детских дошкольных организаций.

Прекрасная встреча стала не только праздником слова и искусства, но и возможностью подчеркнуть важность учителей в нашей жизни и обществе.

А. АМАНЖОЛОВА.

Референдум-2024: страна поддержала строительство АЭС

Продолжение. Начало на 1 стр.

Руководство и специалисты Центра делают все возможное, чтобы создать здесь максимально домашнюю атмосферу, согреть подопечных заботой, уважением и любовью. У каждого, кто здесь проживает, отдельная судьба, которую можно пересказать, как книгу.

Ранее для получателей услуг урны для голосования приносили из избирательных участков в определенное время. Однако, для удобства получателей услуг, в здании Центра оказания специальных социальных услуг Буландынского района в этом году впервые был открыт избирательный участок. Теперь здесь созданы все необходимые условия, в частности, для людей, имеющих инвалидность. Люди мудрого возраста по-особому ощутили день референдума, нарядно оделись для того, чтобы исполнить свой гражданский долг. Ведь впервые сам процесс голосования проис-

ходит в их родных стенах, а это уже повод для радости.

Процесс голосования в районе прошел в стабильной обстановке.

Нарушений законодательных норм не было выявлено. Это еще раз говорит о соответствующей подготовительной и системной работе, а также

ответственности буландынцев, которые были задействованы в подготовке и проведении референдума.

А. АМАНЖОЛОВА.

Более 5,5 млн казахстанцев проголосовали за строительство АЭС

В Центральной комиссии референдума озвучили финальные итоги республиканского референдума по вопросу строительства АЭС в Казахстане.

По итогам референдума, за строительство АЭС проголосовали 5 561 937 граждан или 71,12% от числа проголосовавших. 2 045 271 казахстанец отметили вариант «нет».

Informburo.kz.

Творческие выставки на участках

В Аршалыском районе в рамках референдума были организованы выставки декоративно-прикладного искусства на всех 32 открытых участках для голосования. Эта инициатива привлекла внимание жителей и создала атмосферу творчества и культурного обмена, передает Региональная служба коммуникаций.

Выставки представлены работами местных мастеров, которые продемонстрировали свои таланты в различных жанрах – от живописи до резьбы по дереву.

«Мы решили, что важно не только дать людям возможность выразить свое мнение по важному вопросу, но и создать для них приятную и вдохновляющую атмосферу,» – рассказали организаторы

мероприятия.

На выставках все желающие могли не только насладиться искусством, но и пообщаться с авторами работ, узнать о процессе создания изделий.

Местные жители высоко оценили эту инициативу, подчеркивая, что такие мероприятия способствуют развитию культурной среды района и объединяют людей.

Выставки декоративно-прикладного искусства на участках в Аршалыском районе стали примером того, как можно сочетать важные общественные мероприятия с культурными инициативами. Таким образом, процесс голосования стал более насыщенным и интересным для всех участников.

Ардақты ақсақал бірлік пен татулықты қолдайды

Ел үшін тарихи маңызы аса зор референдумда Қосшы қаласының ардақты ақсақалы, Ұлы Отан соғысының ардагері, жасы 100-ге жақындаған Нұрғасым Әжітаев та өз таңдауын жасап, №750 сайлау учаскесінде дауыс берді, – деп хабарлайды Aikyn.kz порталының тілшісі.

Өңірдің ең қарт тұрғындарының бірі Нұрғасым Әжітайұлы 1925 жылы бұрынғы Семей облысы (қазіргі Абай облысы) Абыралы ауданы Сарықамыс ауылында дүниеге келген. Жасы 100-ге тақаған қария 1943 жылдың 15 қаңтарында Жаңасемей аудандық әскери комиссариатының шақыруымен әскер қатарына шақырылады. Сол жылы Новосібір қаласының мергендер мектебін бітіреді. Курск доғасындағы шайқастарда авиациялық қызметте атқыштар қатарында соғысқан. Берлинді алуға жасалған шайқастарға да белсене қатысқан. Ерлік істері үшін «Жапонияны жеңгені үшін», «2 дәрежелі Отан соғысы», «Кеңес Одағының Маршалы Жуковтың» медалімен марапатталған.

Бүгінде 7 баласы, 10 немересі және 9 шөбересі бар ардақты қария әлі тың. Сайлау учаскесіне алғашқылардың бірі болып енген қария елдің ұрпақтың болашағы үшін дауыс бергенін жеткізді.

– Еліміздің амандығы, халқымыздың бірлігі мен татулығы – ең басты құндылық. Сондықтан бүгінгі тарихи күнде мен де өз таңдауымды жасау үшін референдумға келдім. Ең бастысы, еліміз аман, жұртымыз тыныш болсын, – дейді ақсақал Нұрғасым Әжітаев.

А. АЛПЫСБАЙҰЛЫ.

РЕДАКЦИЯ ПОШТАСЫНАН – ИЗ ПОЧТЫ РЕДАКЦИИ

Балалар әдебиетінің бәйтерегі

Бердібек Соқпақбаев 1924 жылы 13 қазанда Алматы облысы Нарынқол ауданының Қостөбе ауылында дүниеге келген. 1949 жылы Абай атындағы Қазақ педагогикалық институтының филология факультетін бітірген. Біраз жыл ауыл мектебінде мұғалім болып жұмыс істеді.

Б. Соқпақбаев журналистикамен көп айналысты, «Балдырған», «Қазақ әдебиеті» газет-журналдары редакцияларында қызмет етті. «Қазақфильм» киностудиясын-

да редактор болды. Оны үнемі бала тәрбиесі мен педагогика мәселелері толғандыратын. Б. Соқпақбаев шығармаларының көпшілігі өз өмірінен алынған.

Бердібек Соқпақбаевтың тырнақалды туындысы «Бұлақ» атты алғашқы өлеңдер жинағы 1950 жылы жарық көріп, оқырмандарын бірден тапты. Жазушының келесі кітаптары - 1951 жылы «Жекпе жек» повесі, 1953 жылы «Алыстағы ауылда» повесі жарық көрді. «Балалық шаққа саяхат» (1960 ж.) повесі жастық шақтың рухани әлемін көрсетеді. «Дала жұлдызы» (1960 ж.) кітабы қазақтың демократ ғалымы Шоқан Уәлихановтың өміріне арналған. «Өлгендер қайтып келмейді» романы (1 т.-1967 ж., 2 т.- 1974 ж.), «Аяжан» (1963 ж.), «Қайдасың, Гауһар» (1966 ж.) және т.б. әңгімелері жарық көрді.

Б. Соқпақбаев 1952 жылдан Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі. Жазушыны танымал еткен «Менің атым Қожа» повесін 1957 жылы «Балалар әдебиеті» баспасы басып шығарды, кейін орыс тілінен әлемнің 68 тіліне аударылып және шетелде басылып шықты. Автордың сценарий бойынша туынды негізінде түсірілген осыған аттас фильмі Канн Халықаралық кинофестивалі сыйлығының иегері.

Қазақтың белгілі балалар жазушысы Бердібек Соқпақбаевтың 100 жылдық мерейтойы ЮНЕСКО-ның еске алына-тын Күнтізбесіне енді. Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен Қазақстанда жазушының 100 жылдығын мерекелеу басталды. Б. Соқпақбаевтың туған ауылы Нарынқолда ескерткіш орнатылып, жазушының есімі саябаққа, білім мекемелеріне, облыстық кітапханаға беріледі деп жоспарлануда.

nlrk.kz.

Дінаралық диалог – бейбіт өмір кепілі

«Адамзаттың бәрін сүй, бауырым деп...» - Абай.

Еліміздегі барлық ұлттар тату өмір сүре отырып, бәсекеге қабілетті ел болуға күш саламыз. Бүгінгі таңда бірлігі қашқан елдердің экономикасы артқа кетіп, берекесі кеткен елдерді ұмытпай, этносаралық татулығымызды арттырып келеміз. Орыс ақыны И.Крыловтың «Аққу, шортан һәм шаян» мысалындағыдай ауызбіршілік болмай, біріміз суға, бірімізге көкке, енді біріміз шөлге тартсақ, тоз-тозымыз шығып, осы күнге жетер ме едік?! Әкеміздің қанымен, анамыздың ақ сүтімен дарыған бауырмашылдық, қарапайымдылық, адамгершілік, тәрбиелілік сияқты адами асыл қасиеттеріміздің арқасында көк аспан астында бірлігімізді сақтап отырмыз. Татулық бар жерде бірлік бар, бірлік бар жерде тірлік бар деген осы емес пе?!

Жоғарыда аталған осы бір қасиеттердің ешқашанда сәннен шықпайтыны да анық. «Кең болсаң, кем болмайсың» деген қазақ, адамдарды ешқашанда ұлтына, дініне, діліне, нәсіліне, жағдайына қарап бөлмеген.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 14-бабында «Заң мен сот алдында бәрі тең. Тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүлкілік жағдайына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, діни көзқарасына, нанымына, тұрғылықты жеріне байланысты немесе кез келген өзге жағдаяттар бойынша ешкімді ешқандай кемсітуге болмайды» деп жазылған.

Осы кезде ұлы ақын Абайдың сөздері еріксіз көңілге оралады. «Адамның баласы – бауырың» деген сөзі де жеке дара болмай, көпшіл, қоғамшыл, халықпен бірге бол, тағдырың, мақсатың халыққа арналсын дегені. Сол сияқты, адамның баласының бәрі бір – біріне неге дос болмаққа деген сұраққа Абай бабамыз былай жауап тапқандай:

«Адам баласына адам баласының бәрі дос. Не үшін десен, дүниеде жүргенде туысың, өсуің, тоюың, ашығуың, қайғың, қазан, дене бітімің, шыққан жерің, бармақ жерің бәрі бірдей, екі дүниенің қайғысына, пәлесіне қауіпін, екі дүниенің жақсылығына рахатың – бәрі бірдей екен». Ендеше ішкен суың, жұтқан ауаң, татқан дәмнің, басқан жерің, киген киімің, тұрысың мен жүрісінде

еш өзгешелігі жоқ адамзат баласы неге бір-біріне дос болмасқа?! Абай атамның бұл пікіріне қарсы шығар уәж жоқ. Меніңше, мүмкін де емес. Ендеше, Абайдың «адамға адам дос, бауыр» болуы керек деген ұлы қағидасын қалай әспеттесек те еш артықтығы жоқ.

«Махаббатпен жаратқан адамзатты, Сен де сүй ол Алланы жаннан тәтті. Адамзаттың бәрін сүй бауырым деп, Және сүй хақ жол деп әділетті...» - дей отырып, Абай Алланы сүйген адам бүкіл адамзатқа деген бауырмалдық сезімін қастерлеуі, хақтың жолы әділет екенін ұмытпауы және одан ауытқымауы қажет екенін ескертеді.

Осыған орай, Діннің атқаратын рөлі қандай? Діннің қоғам үшін алар орны ерек. Себебі, бейбіт өмір сүру - қоғамның басты қағидасы. Бұл үшін әр адамда сенім болады. Сенім бұл – дін. Дін – адамзат тарихы мен мәдениетінің құрамдас бөлігі. Әрбір дін әлемдік мәдениетке өзінің баға жетпес үлесін қосты.

Әлемде болып жатқан қақтығыстардың басты себебі де осы діни бөлінушілік. Күні бүгінге дейін діни көзқарастардың екі тараптылығы мен халықтардың бір-бірлеріне сыйластықпен қарамауларының нәтижесінде соғыс, жанжалдар көп. Әлемнің төрт бұрышында да діни соғыстар орын алған. Сондықтан, біздің мақсатымыз – жер бетінде татулық орнату.

Ішінара татулықты ғана көздемей, әлемдік достықты, дінаралық татулықты нығайту, қарым-қатынасты күшейтуді алға қоя отырып, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев дінаралық татулықты мәңгіге орнықтыру мақсатында 2003 жылы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезін дүние жүзі тарихында алғаш рет қазақ даласында ұйымдастырды. Бұл бастаманы әлемнің өзге де аса ықпалды саясаткерлері қолдады. Олардың пайымдауынша, әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары арасындағы сенім мен өзара түсіністікке негізделген диалог осы саладағы халықаралық ынтымақтастық үшін кең мүмкіндіктерге жол ашады және экстремизм, терроризм сияқты құбылыстарды еңсеруге ықпал ететін

болады. Отанымыздың «дінаралық үнқатысу, өзара үндестік» деп әлемді татулыққа шақырғаны үлкен жаңалық болғаны анық. Осы орайда Елордамызда салынған «Бейбітшілік және келісім сарайы» архитектурасының өзі: «Әлемнің төрт бұрышы бір күмбездің астында бірігіп, достықты, бірлік пен бейбітшілікті сақтайық» деп айтып тұрғандай.

Әр үш жыл сайын өтетін Дүниежүзілік және дәстүрлі дін басшыларының съезі тәуелсіз Қазақстан тарихында ғана емес, әлемдегі аса ірі іс-шаралардың бірі болды. Съездің басты мақсаттары: адам тіршілігінің мызғымас қағидаттары ретінде бейбітшілікті, келісім мен төзімділікті қабылдау, діндер, конфессиялар, ұлттар мен этностар арасындағы өзара сыйластық пен төзімділікке қол жеткізу, адамдардың діни сезімін кикілжіңдер мен әскери іс-әрекеттерді ушықтыру үшін пайдалану талпыныстарына қарсы тұру.

Содан бері 20 жылдан артық уақыт өтті. «Елу жылда ел жаңа» демекші, осы уақыт ішінде жеті рет дәстүрлі діндер көшбасшыларының кездесуі өтіп, дүние жүзінде дінаралық келісімнің өркен жайғанын, өркениеттердің өзара үндестік тапқанын байқауға болады. Ағымдағы жылдың 8-9 қазан күндері Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің XXII хатшылығы және жас діни лидерлер форумы өтеді. Отырыстың күн тәртібінде VII Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезінде қаралған әлеуметтік теңсіздікті жою, халықтың бай және кедей жіктерінің арасындағы алшақтықты қысқарту, лаңкестікке қарсы іс-қимылды жалғастыру, дінді саяси мақсатта пайдалануды қысқарту және қақтығыстарды күш қолданбай, бейбіт жолмен шешу туралы атқарылған жұмыстардың қорытындылары бойынша пікір алмасу, сондай – ақ VIII Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезінің күн тәртібі талқыланбақ. Ал Жас діни лидерлер форумының мақсаты әртүрлі конфессиялардың, халықаралық және қоғамдық ұйымдардың, жас ғалымдар мен саясаткерлердің жас өкілдерін қазіргі заманның өзекті мәселелерінің шешімдерін іздеуге, сондай-ақ сабақтастықты қамтамасыз етуге және дәстүрлерді сақтауға, дінаралық және мәдениетаралық диалог және рухани дипломатияны кеңінен тартуға бағытталған. Өйткені, бүгінде жастар тәуелсіз қазақ елінің басты басымдықтарының бірі болып табылады. Жастарға ерекше көңіл бөлінген және олардың инновациялық әлеуетін тиімді қолданған жағдайда мемлекет саяси және экономикалық табыстарға жетеді деген сенімдемсі!

Б. КАСЕНОВ, Ақмола облысы Дін істері басқармасының «Конфессияаралық қатынастарды дамыту және талдау орталығы» КММ басшысы.

Болашақ ұрпақ

Болашақтың біз ғой мынау тірегі, Үміт артар сан тұлғаның жүрегі. Адалдық пен білім жарық көрсетер, Бұл да қазақ жандарының бір емі. Жанға жағар ұрпақ болса саналы, Белестердің жеткізбес ол қамалы. Оларменен ел көркейіп, көгерер, Жақсылыққа жақын қыл дара баланы. Өнер, білім сенің болар жолдасың, Жан дүниенің ақыл, сана қолдасың. Шыншылдық пен батылдықты серік қып, Жан-жағыңды адал жандар торласың. Білімді бол, ізгі ойға жақын бол, Туған жердің жүрегінде мақұл бол. Өнеге алып ата-баба рухынан, Өзің де бір өркен жаяр дақыл бол. Сендер үшін мөлдір аспан ашылсын, Бейбіт күнде шырақтарың шашылсын.

Аспанымда жарқырайтын күн болып, Тәуелсіз ел гүлдеп мәңгі жасасын. Әрбір биік сендер үшін мән болсын, Еңбекпенен адалдықпен сән болсын, Армандарың биік болып әрдайым, Болашақта жетістіктер мол болсын. Ұрпақтар ғой еліміздің асылы, Сендерменен жарқырайды ғасыры. Еркіндіктің ертегісін сендер сүй, Бақытты елдің сендер болар наз-сыры!

«Қараөзек орта мектебі» КММ-нің 7 «А» сынып оқушысы: Ләззат ХЫЗЫРБЕКҚЫЗЫ. Жетекшісі: қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Э. Д. САҒНАЕВА.

Құрметті аудан тұрғындары және қонақтар!

Сіздерді 19 қазан күні сағат 10.00-де орталық алаңда өтетін «Күз тартуы» ауыл шаруашылық жәрмеңкесіне шақырамыз.

***

Уважаемые жители и гости района!

Приглашаем вас на сельскохозяйственную ярмарку «Дары осени», которая состоится 19 октября в 10.00 на центральной площади.

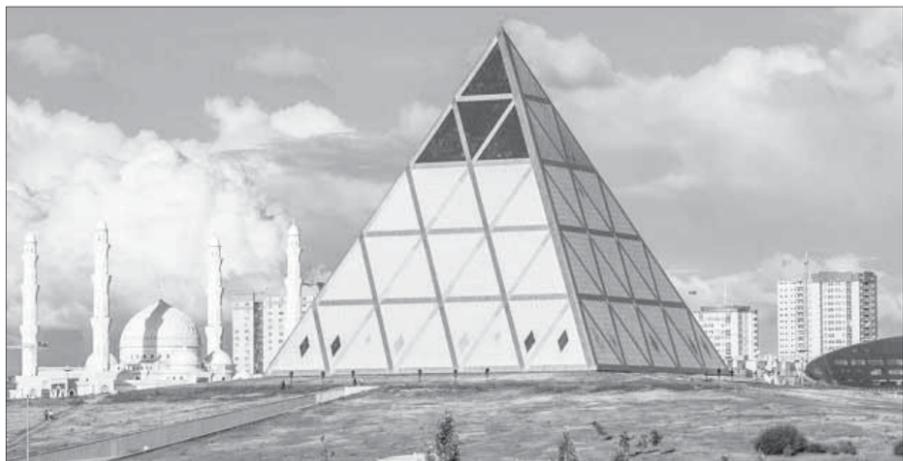
WorldSkills-2024: знай наших!

Впервые в истории Национальная сборная добилась выдающегося успеха на 47-ом международном чемпионате рабочих профессий WorldSkills во французском Лионе, завоевав 7 медальонов отличия. Нашу страну представили 32 участника и 30 международных экспертов по 30 компетенциям, сообщает Министерство просвещения РК. Всего в международном чемпионате профессионального мастерства WorldSkills Lyon 2024 приняли участие около 1 500 студентов колледжей из 69 стран.

ortcom.kz.

КАЗАХСТАНСКИЕ СТУДЕНТЫ КОЛЛЕДЖЕЙ ПРОИЗВЕЛИ ФУРОР НА МИРОВОМ ЧЕМПИОНАТЕ РАБОЧИХ ПРОФЕССИЙ WORLDSKILLS – 2024

АУДАН ТЫНЫСЫ – ПУЛЬС РАЙОНА

Команда «Буланды» – лидеры турнира по мини-футболу!

В минувшую субботу ветераны дивизиона 60+ Лиги любителей футбола РК ФС «Буланды» организовали и провели турнир по мини-футболу на стадионе им. Балуана Шолака, посвященный дню рождения друга футбольной команды, фаната футбола Константина Владимировича Стельмах. В турнире приняли участие команды из Астаны, Степногорска, Кокшетау, Шортанды, Астраханки, Борового и, конечно же, хозяев поля – команда г. Макинска. Поболеть за спортсменов собрались болельщики из числа футбольных фанатов, родственников, а также всех, кто неравнодушен к спортивному движению.

В феврале текущего года на страницах районной газеты мы публиковали материал о наших земляках, патриотах своей малой Родины, людях с активной гражданской позицией, представителей той славной когорты, воспитанные на принципах честности, порядочности, громадного трудолюбия. Сегодня они почетные ветераны труда, но активные не только в общественной жизни страны, но и в спорте. На чистом вдохновении и увлеченности они играют в футбол на различных спортивных площадках. И везде, где бы ни поднимался флаг Лиги любителей футбола РК ФС «Буланды», на какие бы пьедесталы не возводили наших спортсменов, всегда гордо звучит имя Буландынского района! Каждый раз, когда энергичные и позитивные ветераны демонстрируют болельщикам свою азартную игру, имя района становится известным всем. Капитаном сборной команды является ветеран органов внутренних дел Ертаргын Кульбаев, наставником – Равиль Гильмияров.

Спортивные мероприятия, как турниры, – одни из самых интересных и полезных способов поддержания здорового образа жизни и с этим нельзя поспорить. Ветераны труда, принимая активное участие в общественной деятельности, участвуя в различных мероприятиях, являясь примером для молодого поколения, передавая накопленный опыт и знания, а также уделяют большое внимание патриотической работе.

Турнир прошел на одном дыхании, спортсмены

продемонстрировали захватывающую, яркую и интересную игру, а прекрасная, солнечная суббота октября благоволила успешному проведению турнира, позволила спортсменам выложиться на все сто процентов.

Игра есть игра, а в спорте даже поражения считаются достижением, ведь тяга спортсменов к победе, неутомимое желание сорвать пальму

первенства стоит больших усилий. Итак, места в турнире были распределены следующим образом: первое место в турнире завоевала команда хозяев спортивного поля – команда «Буланды» г. Макинска, второе место заняла команда из г. Степногорска, а бронзовым призером и обладателем третьего места стала команда г. Астаны. Также по результатам игры игроки были награждены по отдельным номинациям: «Лучший нападающий» – Е. Кульбаев, «Лучший вратарь» – М. Жанузаков, «Лучший защитник» – Н. Ешенкельдиев.

Спорт, несомненно, объединяет людей, сбли-

жает их, ведет к единству, вдохновляет и мотивирует на новые успехи. Ведь спорт – это источник благородного, мирного, дружественного соревнования. В этой статье хотелось бы в очередной раз выразить большую благодарность за неравнодушное отношение к судьбе и развитию районного спорта, за энтузиазм и боевой спортивный дух, готовность побеждать и пропагандировать

ради главной идеи – чтобы спортивные традиции передавались из поколения в поколение.

Желаем организаторам турнира, уважаемым ветеранам крепкого здоровья, спортивных и личных успехов. Пусть на буландынской земле пройдет еще немало славных турниров, а победы будут достойными и яркими!

А. АМАНЖОЛОВА.

Заведомо ложное сообщение об акте терроризма

Важную роль в борьбе с преступностью играют сообщения граждан о совершенных или готовящихся преступлениях. Однако нередко бывает, когда люди сообщают заведомо ложные сведения о преступлениях, не задумываясь о последствиях, что само по себе тоже является уголовным правонарушением. Одним из видов такого преступления является заведомо ложное сообщение о готовящемся акте терроризма.

В последние годы общество все чаще сталкивается с подобным преступным проявлением – заведомо ложное сообщение о заложенных взрывных устрой-

ствах в местах массового скопления людей. Причины телефонного терроризма разные – от умышленного хулиганства до банального желания учащегося сорвать уроки, ради забавы в состоянии алкогольного опьянения и т.п.

Актом терроризма является совершение или угроза совершения взрыва, поджога или иных действий, создающих опасность гибели людей, причинения значительного имущественного ущерба либо наступления иных общественно опасных последствий, если эти действия совершены в целях нарушения общественной безопас-

ности, устрашения населения либо оказания воздействия на принятие решений государственными органами РК, иностранными государствами или международными организациями, а также посягательство на жизнь человека, совершенное в техцелях, посягательство на жизнь государственно- или общественно-общественного деятеля, совершенное в целях прекращения его государственной или иной политической деятельности либо из мести за такую деятельность.

Заведомо ложное сообщение об акте терроризма представляет собой серьезное препятствие для нормаль-

ной деятельности правоохранительных органов, так как по данной категории преступлений возбуждаются уголовные дела, проводится предварительное расследование. По некоторым уголовным делам, возбужденным за совершение данного преступления, расследование завершается рассмотрением дела в суде и последующим осуждением виновного лица.

Общественная опасность такого вида преступления состоит в том, что в данном случае создается паника среди населения, отвлекается значительное количество людей на поиск и обезвреживание взрывчатых средств. Реакция

всех служб на один подобный звонок всегда влечет за собой расходование значительных сил и средств: перекрываются подъездные пути, эвакуируются люди, задействуются пожарная служба и служба скорой помощи, взрывотехники и кинологи с собаками, выставляются полицейское отцепление, отменяются или задерживаются рейсы. По каждому случаю такого сообщения принимаются следственно-оперативные меры по установлению личности злоумышленника.

Т. КУРМАСHEBA, главный специалист канцелярии Буландынского районного суда.

«Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығы

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығына байқау жариялайды.

«Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығы – ғылым, шығармашылық, қоғамдық қызмет салаларында жемісті еңбегімен көзге түскен, сондай-ақ жоғары спорттық жетістіктері үшін дарынды жастарды мемлекет тарапынан қолдау мақсатында ұсынылады.

Байқау «Әдебиет», «Ғылым», «Дизайн және бейнелеу өнері», «Журналистика», «Классикалық музыка», «Креативті бастамалар», «Спорт», «Театр және кино», «Эстрада», «Халық шығармашылығы» атты 10 номинация бойынша өтеді.

Сыйлық алуға халықаралық және республикалық конкурстардың, фестивальдар мен түрлі шаралардың лауреаттары, республикалық және халықаралық деңгейлердегі спорттық жарыстардың жүлдегерлері мен жеңімпаздары, сондай-ақ қызметі инновациялық болып табылатын және тиісті сала мен тұтастай қоғамды дамытуға ықпал еткен Қазақстан Республикасының 35 жасқа дейінгі азаматтары үміткер бола алады.

«Дарын» жастар сыйлығын алуға кандидатураларды ұсынуды мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктердің өкілдері жүргізеді.

Жеңімпаздарға «Дарын мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты» атағы беріледі және олар дипломмен, төсбелгілермен сондай-ақ қаржылай сыйлықпен марапатталады.

Жыл сайын сыйлықты ұсыну Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күнін мерекелеу аясында өткізіледі.

«Дарын» жастар сыйлығы 1992 жылы тағайындалған. Әр жылдары аталған сыйлықты түрлі саладағы 340-дан астам иеленген болатын.

Конкурсқа қатысуға құжаттар 2024 жылғы 17 қарашаға дейін

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Жастар және отбасы істері комитеті (қағаз нұсқада) мына мекенжай бойынша: Астана қаласы, Мәңгілік ел даңғылы 10, «Министрліктер үйі» ғимаратында (14-кіреберіс) қабылданады. Ал электрондық нұсқаны premiya.daryn@mki.gov.kz поштасына жолдауға болады. Байланыс номерлері: 8(7172) 74-05-25, 8(7172) 74-18-43, 8 701 170 46 54.

***

Государственная молодежная премия «Дарын»

Министерство культуры и информации Республики Казахстан объявляет конкурс на соискание Государственной молодежной премии «Дарын».

Государственная молодежная премия «Дарын» присуждается ежегодно в целях государственной поддержки талантливой молодежи за плодотворную научную, творческую, общественную деятельность, а также за высокие спортивные достижения.

Конкурс пройдет по 10 номинациям: «Литература», «Наука», «Дизайн и изобразительное искусство», «Журналистика», «Классическая музыка», «Креативные инициативы», «Спорт», «Театр и кино», «Эстрада», «Народное творчество».

На соискание премии претендуют граждане Республики Казахстан в возрасте до 35 лет на момент окончания приема заявок, являющиеся лауреатами международных и республиканских конкурсов, фестивалей и выставок, призерами и победителями спортивных соревнований республиканского и международного уровней, а также кандидаты, деятельность которых является инновационной и способствует развитию соответствующей отрасли и общества в целом.

Представление кандидатур на соискание премии производится государственными органами и общественными объединениями.

Лицам, удостоенным премии, присваивается звание «Лауреат Государственной молодежной премии «Дарын», вручается диплом, нагрудный знак и денежная премия.

Ежегодно вручение премии «Дарын» планируется в торжественной обстановке ко Дню Независимости Республики Казахстан.

Премия «Дарын» была учреждена в 1992 году. В разные годы обладателями данной премии становились более 340 человек из различных сфер.

Документы соискателей принимаются (бумажный вариант) до 17 ноября 2024 года Комитетом по делам молодежи и семьи Министерства культуры и информации Республики Казахстан по адресу: г. Астана, проспект Мәңгілік ел 10, здание «Дом министерств» (14-подъезд). Контакты: 8 (7172) 74-05-25, 8 (7172) 74-18-43, 8 701 170 46 54 и (электронный вариант) по почте premiya.daryn@mki.gov.kz.

ДЕНСАУЛЫҚ САҚШЫСЫ – НА СТРАЖЕ ЗДОРОВЬЯ

Сердечно-сосудистые заболевания: проявления и лечение

Сердечно-сосудистые заболевания – группа патологий, которая включает болезни с функциональным расстройством работы миокарда, сосудов, артерий и вен. Семиотика и клиника их разнообразна.

Классификация патологий: болезни сердца; изменение вен и артерий; гипертоническая болезнь.

Список сердечно-сосудистых заболеваний: гипертензии артериальные; ИБС; тромбоз; тромбоэмболии; атеросклероз; воспаления миокарда; пороки разного генеза; инфаркт; инсульт; аритмии; кардиосклероз; ВСД; кардиомиопатия; коллапс; гипотония; легочное сердце; миокардиодистрофия; НК; нейроциркуляторная дистония; сердечная астма; стенокардия.

Характеристика основных причин их развития: атеросклеротическое поражение; инфекции; генетическая предрасположенность; травмы с наличием кровотечения.

Факторы риска возникновения

Среди факторов риска развития заболеваний сердечно-сосудистой системы лежат: гипертензия; злоупотребление спиртосодержащими напитками; табакокурение; гиподинамия; вегетососудистый синдром; неправильный выбор продуктов питания; вредные производственные факторы; патологии других органов и систем; стрессы; липидно-обменные нару-

шения; эндокринная патология (диабет, климакс).

Профилактика и ее суть

В основе предупреждения болезней сердца и сосудов лежит модификация образа жизни человека. Следует убрать вредные привычки, ввести в рутину занятия спортом, скорректировать массу тела, придерживаться низкосолевого рациона. Важно витаминизировать пищу. Пациенты с инфарктом миокарда должны соблюдать диету с пониженным калоражем.

Важно не допустить и своевременно лечить инфекционные заболевания с целью профилактики ревматизма, возникающего в результате поражения организма бета-гемолитическим стрептококком группы А. Не стоит игнорировать диспансерное обследование, в которое входит флюорография, УЗИ, ЭКГ.

Самостоятельно нужно мониторить АД с поддержанием его нормальных показателей (с помощью гипотензивных средств).

Рекомендации врачей в области профилактики любых ССЗ сводится к тому, что пациенту необходимо изменить образ жизни. В противном случае даже самые дорогие способы терапии и прием ЛС не помогут. В первую очередь пациенту необходимо бороться со стрессом. Нервные напряжения приводят к росту АД, поэтому

показан отдых в спокойном ритме, прием седативных лекарств, наблюдение у психолога.

Назначается гимнастика, плавание, ходьба и другие виды активности, согласно состоянию здоровья. Исключается курение и прием больших порций алкоголя.

Уменьшается потребление соли. Диета с уменьшенным содержанием натрия хлорида приводит к снижению артериального давления. Пища должна быть богата калием и магнием, а количество легких углеводов и животных жиров необходимо снижать.

А. ТОКТЫБАЕВА, врач-терапевт Буландынской районной больницы.

Дети и игрушки

Дети наше богатство – гласит народная мудрость. С самого раннего возраста для развития ребенка используются игрушки – начиная от прорезывателей и погремушек, до куклы и машин. На сегодня выбор игрушек настолько богат, что порой не знаешь на чем же все-таки остановиться. Но не все игрушки пригодны для игр, иногда игрушка может быть «бомбой замедленного действия».

Из игрушек могут выделяться различные химические вещества солей тяжелых металлов, также как кадмий, свинец, мышьяк, сурьма, а так же фенол, формальдегид и другие. Выделение вредных химических веществ в основном обусловлено тем, что в настоящее производство игрушек используются не только естественные материалы, но и полимерные (синтетические, вспомогательное сырье), которые используются без предварительной гигиенической оценки, в результате чего в образцах готовых игрушек их концентрации превышают предельно допустимые в 3-5 и более раз. Какой вред здоровью ребенка несет контакт с такими игрушками?

Реакции со стороны детского организма зависят от вида химического вещества, чья концентрация превышена в данном образце игрушки, от степени превышения концентра-

ции по отношению к ПДК, времени воздействия и путей поступления.

Наиболее часто наблюдаются аллергические реакции в виде проявления сыпи на коже, реж - симптомы раздражения верхних дыхательных путей. Такая клиническая картина характерна при повышенном содержании фенола, формальдегида. В некоторых случаях наблюдаются раздражительность, головные боли и головокружения, нарушения дыхания.

Таким образом, во избежание неблагоприятных последствий для здоровья ребенка, при выборе игрушки следует учитывать не только ее внешний вид, но и безопасность в химическом и токсикологическом отношении, что обязательно должно быть подтверждено наличием сертификатов качества.

В лаборатории токсикологии полимерных материалов большое внимание уделяется анализу детских игр и игрушек.

В первую очередь поступившие пробы проходят органолептические исследования. В образцах определяется характер поверхности, присутствие острых кромок, ребер, заусенцев, а также

цвет и запах. Посторонний стойкий запах свидетельствует о низком качестве сырья и красителей, используемых в производстве игрушек.

Далее определяется миграция вредных химических веществ.

При появлении сомнений в качестве уже приобретенной игрушки можно обратиться в филиал РГП на ПХВ «Национальный центр экспертизы» по Акмолинской области г.Кокчетав для проведения санитарно-гигиенической экспертизы.

И. ЗУБОВА, лаборант Буландынского отделения РГП на ПХВ «НЦЭ» КСЭК МЗ РК по Акмолинской области.

Опухоли головы и шеи

Рак головы и шеи – это новообразование, первичный очаг которых, как правило, расположен в верхней области дыхательных путей или ЖКТ. Опухолевые заболевания головы достаточно редки, однако с каждым годом количество онкобольных, имеющих в анамнезе этот диагноз, во всем мире стремительно растет. Большинство пациентов с раком головы и шеи (60%) обращаются к врачу слишком поздно, на III и IV стадии заболевания. Единственная надежда для пациентов с раком головы и шеи независимо от возраста - это быстрая диагностика и минимальное инвазивное лечение.

Симптомы рака головы и шеи

Симптомы рака шеи и головы различаются в зависимости от стадии опухоли и места её локализации. Наиболее распространенные признаки следующие: незаживающая рана во рту; тошнота (часто имеет постоянный характер); жжение языка; наличие красной или белого налета; длительно не проходящая охриплость; боль в горле; затрудненное глотание; шишка на шее; заложенность носа или кровотечения из носа; выпячивание глаза

(вследствие разрастания опухоли); снижение слуха; ощущение инородного тела в горле.

Пациенты могут также заметить очень сильную боль в горле, отдающую в уши, которая особенно усиливается ночью, потерю веса, увеличение лимфатических узлов, изменение обоняния, зрения, слуха и вкуса, одышку, нарушение речи, неприятный запах изо рта. Такие недуги могут указывать на рак головы и шеи, если они сохраняются в течение длительного времени (минимум три недели) и не связаны с респираторной инфекцией. К сожалению, признаки опухоли в голове часто напоминают простуду, аллергию или сезонный упадок сил, что затрудняет раннюю диагностику. Если эти симптомы сохраняются в течение трех недель, необходимо обратиться к врачу. Мало кто знает, что такие неприметные проявления могут быть признаками рака головы и шеи.

Причины возникновения заболевания

Онкологи точно не могут установить причины, которые наверняка провоцируют опухоли головы и шеи. Однако,

существуют факторы риска, которые значительно увеличивают шансы столкнуться с заболеванием: употребление табака в любом виде (курение, жевание); регулярное употребление алкоголя; вирус папилломы человека; воздействие ультрафиолетовых лучей на кожу (солнечные лучи); контакт с профессиональными ингалянтами (контакт с химическими веществами); недостаточная гигиена полости рта, инфекционные процессы; хронические заболевания верхних дыхательных путей; заболевания ЖКТ (например, рефлюксная болезнь); дефицит витаминов А и В в ежедневном рационе; радиационное облучение; ослабленная иммунная система; наличие онкологии в анамнезе.

Курильщики подвержены наибольшему риску развития рака головы и шеи. Риск для них в шесть раз выше, чем для других. Причиной заболевания также может стать злоупотребление алкоголем.

Методы диагностики

Диагностика подразумевает осмотр врача, а также такие обязательные методики: УЗИ; эндоскопическое исследование;

дование; биопсия; рентген; КТ или МРТ.

Лечение рака головы и шеи

Лечение новообразований головы и шеи подбирается с учетом возраста пациента, состоянием его организма и стадией болезни. Терапия обязательно включает в себя комбинированные методы (хирургический метод, химио-

терапия, лучевая терапия).

Раннее выявление проблемы и своевременное обращение к врачу и лечение гарантирует благоприятный прогноз.

О. ЦЕЧОЕВА, медсестра онкологического кабинета Буландынской районной больницы.

Здоровье и компьютер

Одна из злободневных тем в современном мире - это вредное воздействие компьютера на организм человека. Доказательство того, что компьютер напрямую отрицательно влияет на здоровье, до сих пор нет. Но у людей, проводящих долгое время за компьютером, все же есть предпосылки получить некоторые осложнения со здоровьем.

Итак. Электронное излучение. На самом деле это утверждение потеряло уже давно свою актуальность, поскольку мониторы нового поколения абсолютно безопасны для человека. Опасность могут представлять лишь старые мониторы. Ухудшение зрения человека. Частота мерцание экранов мониторов у современных компьютеров ничтожно мала. Так работая за компьютером, человек испытывает такую же нагрузку на глаза, как если бы он читал книгу или смотрел телевизор. Если при этом пользователь будет периодически использовать простые упражнения для глаз, то вредное воздействие от компьютера сведется к минимуму. Через 20 минут работы компьютером поморгайте глазами, сделайте вращательные упражнения глазным яблоком крепко зажмурьтесь, или хотя бы просто отведите взгляд от монитора на время.

Ухудшение суставов рук. В действительности кисти рук подвергается особой нагрузке. И здесь может помочь специальная гимнастика для рук. После полученной работы разомните руки, потрясите их в воздухе, сжимайте в кулаки и разжимайте их, подержите руки вертикально вниз вдоль тела. Воздействие на опорно-двигательный аппарат. Так называемая «сидячая работа» пользы мало кому приносит еще до возникновения чудо техники. И в наше время эта работа может привести к отложению солей, остеохондрозу, сколиозу и прочим «радостям» ортопеда. Врачи рекомендуют после каждого часа работы за компьютером сделать несколько элементарных физических упражнений ходьба по комнате, будь то наклоны или приседания, ходьба по комнате или пробежка вокруг дома. Не забывайте о правильной осанке вовремя работы, выберите удобное кресло, подрегулируйте высоту стола. Вероятность появления аллергических реакций от пыли, скапливаемой на компьютере и клавиатуре. Как и любой другой предмет в доме компьютер скапливает на своей поверхности огромное количество пыли, и это может послужить началом аллергии. К тому же на клавиатуре находится множество микробов и бактерий, собственно и на другой поверхности мебели вашей квартире. Соблюдение элементарных правил личной гигиены, а также регулярная влажная уборка в доме помогут вам избежать неприятных последствий. Также будут полезно иногда пылесосом вытнуть пыль из компьютера, предварительно сняв крышку системного блока.

Вредное воздействие на нервную систему человека. Врачи и психологи бьют тревогу по поводу длительного пребывания перед компьютером детей и подростков. Неустойчивая психика и не сложившаяся нервная система детского организма подвергается чрезмерно высоким нагрузкам. Участились случаи значительного ухудшения психологического расстройства у подростков вследствие многочасового «сидения» перед монитором. Бесконтрольное проведение времени у компьютера может привести к нарушению сна, отсутствию аппетита, нарушению памяти, внимания к различным депрессивным состояниям. Также психологи отмечают, что ребята отвыкают общаться в реальном мире, им куда проще «постучать» по клавишам или сбросить «смску», чем встретиться и поговорить во дворе. Взрослому человеку также вредно находиться за компьютером сутки напролет, организм может не выдержать нагрузку и дать сбой, выраженный в нервных расстройствах, стрессах, раздражительности. Следовательно человек должен находить за компьютером непродолжительное время, не нарушать режим дня, вовремя спать и принимать пищу. Выходит, что факты фактами, но при грамотном и заботливом отношении к своему здоровью вредное воздействие компьютера может привести к минимуму. Берегите себя и будьте здоровы!

И. ЗУБОВА, лаборант Буландынского районного отделения РГП на ПХВ «НЦЭ» КСЭК МЗ РК по Акмолинской области.

АҚПАРАТ АЛАҢЫ – ИНФОРМАЦИОННОЕ ПОЛЕ

Пенсионные активы казахстанцев выросли за 8 месяцев на 3 трлн тенге

Пенсионные активы казахстанцев по состоянию на 1 сентября 2024 года превысили 20,9 трлн тенге. Рост за 8 месяцев составил более 3 трлн тенге или 17%. За год пенсионные активы выросли на более 4,1 трлн тенге (или 24,7%).

96,25% накопленных казахстанцев сформированы за счет ОПВ, объем которых на 01.09.2024 г. составил порядка 20,1 трлн тенге (прирост за год – 23,9%, с начала года – 16,3%). Сумма пенсионных накоплений по ОПВ составила 627 млрд тенге, увеличившись за год на 17,7%, с начала текущего года – на 10,3%. Наибольший прирост (49,2% за год, 33,2% - с начала года) показали накопления по добровольным пенсионным взносам (ДПВ), объем которых составил 7 млрд тенге.

С 1 января 2024 года на пенсионные счета вкладчиков (получателей) поступают дополнительные средства – обязательные пенсионные взносы работодателя (ОПВР). За 8 месяцев 2024 года сумма пенсионных накоплений за счет ОПВР составила более 148,9 млрд тенге.

Входящие потоки

Пенсионные накопления увеличиваются за счет входящих потоков в виде пенсионных взносов и инвестиционного дохода. Пенсионные взносы на счета вкладчиков за январь-август 2024 года составили порядка 1,78 трлн тенге (рост на 29,5% или 406,01 млрд тенге по сравнению с показателем

прошлого года).

Выросли все виды взносов: на индивидуальные пенсионные счета (ИПС) по учету ОПВ с начала года на 01.09.2024 г. поступило 1,6 трлн тенге (это на 19,3% больше, чем за аналогичный период прошлого года), на ИПС по учету ОПВ – порядка 75 млрд тенге (рост на 19,3%), ДПВ – 2,1 млрд тенге (рост на 43,4%).

Чистый инвестиционный доход, начисленный на индивидуальные и условные пенсионные счета вкладчиков ЕНПФ, с начала года на 01.09.2024 г. составил порядка 1,9 трлн тенге. Его объем увеличился почти на 883,05 млрд тенге (или на 85,3%) по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

Выплаты и переводы

Исходящие потоки в виде выплат по всем видам взносов и переводов в страховые организации из ЕНПФ за 8 месяцев 2024 года составили 740 млрд тенге, что превышает объем выплат прошлого года аналогичного периода в 2 раза.

322,6 млрд тенге составляют единовременные пенсионные выплаты (ЕПВ) на улучшение жилищных условий и лечение.

Выплаты в связи с достижением пенсионного возраста составили порядка 130,6 млрд тенге, что выше показателя прошлого года на 26%.

За указанный период также осуществлены выплаты по наследству – 40 млрд тенге,

выплаты в связи с выездом на ПМЖ за пределы РК – более 26,1 млрд тенге, выплаты лицам с инвалидностью – более 2 млрд тенге, выплаты на погребение – порядка 6,7 млрд тенге. В страховые организации переведена сумма более 212 млрд тенге.

Сумма средней ежемесячной выплаты из ЕНПФ в связи с достижением пенсионного возраста составила 33 817 тенге, а максимальная сумма ежемесячной выплаты – 945 752 тенге.

Количество ИПС

Общее количество пенсионных счетов в ЕНПФ на 1 сентября 2024 года составило 16,7 млн единиц (рост с начала года составил 4,3 млн единиц или 35,2%, рост за год – 36%). При этом количество ИПС вкладчиков (получателей) в ЕНПФ на 1 сентября 2024 г. составило порядка 12,4 млн единиц, из них: 11,1 млн – по ОПВ, 696,4 тыс. – по ОПВР, 427,8 тыс. – по ДПВ.

Количество условных пенсионных счетов в ЕНПФ, на которых учитываются сведения о поступивших ОПВР в соответствии с законодательством Республики Казахстан, составило более 4,2 млн единиц.

Вся актуальная информация о статистических данных по пенсионным активам, в том числе в разрезе регионов республики, размещена на сайте enpf.kz в разделе «Показатели».

Пресс-центр АО «ЕНПФ».

Приглашают военные ВУЗы РК

Выбор профессии – один из самых ответственных этапов в жизни каждого человека. Поэтому очень важно сделать правильный выбор, найти то единственное дело, которое бы приносило наибольшее удовлетворение человеку и в котором бы он полностью раскрыл себя и свои возможности.

Профессия офицера – романтическая и поистине героическая, но в то же время одна из самых сложных, требующая большой нервно-психической устойчивости и моральной подготовки, высоких личностных качеств. Человек, решивший стать кадровым военным, полностью посвящает свою жизнь армии. Вот почему решение юноши стать офицером должно отличаться сознанием большой важности и значимости предприняемого шага.

Юноша! От тебя во многом зависит, кем ты станешь, какой оставишь след в жизни, какую пользу принесешь Родине. В военно-учебные заведения РК принимаются юноши в возрасте от 17 лет до 21 года, отвечающие всем требованиям профессионального отбора, изъявившие желание обучаться в высшем военном учебном заведении и посвятить свою жизнь военной службе. Профессиональный отбор кандидатов в военно-учебные заведения осуществляется путем всесторонней оценки личности по следующим показателям: моральные качества и общественная активность, военно-профессиональная направленность и индивидуальные психологические качества,

состояние здоровья, физическая подготовленность и общеобразовательная подготовка.

Юноши, желающие поступить в военно-учебные заведения, подают заявления по месту жительства в районные отделы по делам обороны до 1 апреля года поступления. В заявлении указывается фамилия, имя, отчество, год и месяц рождения, адрес места жительства, наименование военного вуза и факультет. Вне конкурса при успешной сдаче единого национального тестирования (ЕНТ 50 баллов и выше) и соответствии другим требованиям профессионального отбора принимаются юноши из числа сирот или оставшиеся без попечения родителей. Срок обучения в высшем военно-учебном заведении зачисляется в общий стаж работы. За время обучения курсантам ежегодно предоставляется двухнедельный каникулярный отпуск в зимнее время и месячный отпуск летом с бесплатным проездом к месту проведения отпуска и обратно. Начиная со дня поступления и до окончания у, курсанты находятся на полном государственном обеспечении. Окончившим высшее военно-учебное заведение присваивается воинское звание лейтенант, выдается нагрудный знак и диплом о высшем образовании.

Офицерскому корпусу принадлежит решающая роль в выполнении задач, стоящих перед Вооруженными Силами по защите независимости Родины и территориальной целостности государства. В настоящее

время в стране действуют следующие военно-учебные заведения:

Военный институт Сухопутных войск имени Сагадата Нурмагамбетова г. Алматы по специальностям: менеджмент в военном деле; социальная и идеологическая работа в воинском коллективе; логистика в военном деле; инженерные системы и сети в военном деле.

Военный институт Сил Воздушной обороны имени Талгата Бегельдинова г. Актөбе по специальностям: летная эксплуатация воздушных судов в государственной авиации; авиационная техника и технологии в государственной авиации; летная эксплуатация беспилотных летательных аппаратов; военная медицина.

Военно-инженерный институт радиоэлектроники и связи г. Алматы по специальностям: радионавигация в военном деле; радиотехника и инжиниринг в военном деле; радиоэлектроника и инжиниринг в военном деле; инфокоммуникационные технологии в военном деле; автоматизация и управление в военном деле; системы информационной безопасности в военном деле.

Военный колледж Министерства обороны РК имени Ш.Уалиханова г. Щучинск по специальности менеджмент младшего звена в военном деле.

По всем интересующим вопросам обращаться в объединенный отдел по делам обороны Буландынского района и района Биржан сал по тел.: 2-34-33.

Шум и борьба с ним

Шум – один из неблагоприятных факторов внешней среды современного города. Он способствует развитию промышленности, тесно связан с ростом городов, а главное – с увеличением количества и мощности транспортных средств.

Уличный и бытовой шум вследствие длительного и постоянного влияния на организм не безразличен для здоровья человека. Действуя на кору головного мозга и нарушая условия для нормального сна и отдыха, шум способствует возникновению неврозов, а также заболеваний сердечно-сосудистой системы (гипертонической болезни, стенокардии) и других. Поэтому борьба с шумом – это борьба за здоровье и долголетие людей.

Все же больше всего влияют на самочувствие человека уровни шума, создающиеся

в жилых домах.

Всякий звук, нежелательный или мешающий человеку в домашних условиях, называется бытовым шумом. К бытовым шумам относятся громкие разговоры, в том числе, телефонные; крики детей; звуки магнитофона, телевизора, радио, включенный на полную мощность; хлопанье дверьми. Часто музыка, доносящаяся из комнаты соседа, воспринимается как раздражающий шум, если она мешает нам сосредоточиться, или не дает возможности уснуть.

Реакция человека на бытовые шумы различна. Некоторые люди к шуму, у других он вызывает неудовольствие, раздражение. Причем большое значение имеет внутренняя настройка человека к источнику шума. Так, шум, производимый самим человеком, не беспокоит его, в то время как шум, вызванный, например соседями,

оказывает сильное раздражающее действие. Психологическое влияние, по мнению ряда ученых, заключается в том, что шум ниже 60 дБА прежде всего действует на большие полушария головного мозга. Вред, причиняемый шумом малой интенсивности, ученые объясняют утомлением от большого количества звуковых сигналов, которые вызывают беспокойство, стресс. Это состояние неблагоприятно отражается на функционировании сердечно-сосудистой и других систем.

При превышении в помещениях квартиры уровня шума по сравнению с предельно допустимыми нормами принимаются соответствующие меры.

Б. УАХИТОВА, лаборант Буландынского отделения РГП на ПХВ «НЦЭ» КСЭК МЗ РК по Акмолинской области.

Отбасы, әйелдер және балалардың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша «AMANAT 111» БІРІҒАЙ МЕМЛЕКЕТТІК БАЙЛАНЫС ОРТАЛЫҒЫ

♥ ЕГЕР САҒАН КӨМЕК КЕРЕК БОЛСА

♥ ЕГЕР СЕНІ БІРЕУ ҚОРҚЫТСА НЕМЕСЕ РЕНЖІТСЕ

♥ ЕГЕР ӨЗІҢЕ НЕМЕСЕ ДОСЫҢА ҚАУІП ТӨНІП ТҰРСА

111 нөміріне хабарлас

Қоңырау шалу арқылы өзіңнің немесе жақыңдағыңның өмірін сақтап қаласың!

Қоңырау шалу тегін!

Сіз өмірлік қиын жағдайдағы отбасын білсеңіз

Сізге тұрмыстық зорлық-зомбылық фактілері белгілі болса

Балаларға қауіп төндіретін нысандарды көрсеніз

111
нөміріне
хабарласыңыз

ЕДИНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТАКТ-ЦЕНТР «111 АМАНАТ» по вопросам семьи, женщин и защиты прав детей

Позвони на 111

♥ ЕСЛИ ТЕБЕ НУЖНА ПОМОЩЬ

♥ ЕСЛИ ТЕБЯ ПУГАЮТ И ОБИЖАЮТ

♥ ЕСЛИ ТЫ ИЛИ ТВОЙ ДРУГ В ОПАСНОСТИ

Сделав звонок, ты можешь спасти себя и своих близких!

Звонок бесплатный!

Если вы видите семью в трудной жизненной ситуации

Если вам стало известно о фактах семейно-бытового насилия

Если вы видите объекты, представляющие опасность для детей

ПОЗВОНИТЕ НА
111

Влияние химического состава питьевой воды на здоровье

Здоровье человека во многом определяется качеством воды, которую он употребляет. Согласно Санитарным правилам, питьевая вода должна соответствовать по своему качеству определенным нормам, в частности, она должна быть безвредна по химическому составу.

С химическим составом воды, используемой для питья, связывают развитие некоторых массовых неинфекционных заболеваний населения – так называемых геохимических эндемий. Питьевая вода является основным источником поступления в организм фтора, недостаточное содержание которого в воде (ниже 0,5 мг/л) может быть причиной кариеса зубов, а избыточное (более 0,7-1,5 мг/л) – причиной эндемического флюороза. Содержание в питьевой воде стронция более 7 мг/л приводит к нарушению формирования скелета и физического развития детей. Вода с повышенной (более 7 мг-экв/л) жесткостью повышает заболеваемость мочекаменной болезнью. Вода, содержащая более 45 мг/л нитратов, может способствовать развитию токсического цианоза у детей грудного возраста. Один из основных показателей – это общая минерализация воды, то есть, содержание в ней солей. Этот показатель складывается на 95-99 процентов из стандартного набора: катионы – натрий, калий, кальций, магний и анионы-хлориды, гидрокарбонаты, сульфаты.

Питьевые потребности человека не могут быть полностью удовлетворены водой с повышенной или низкой минерализацией (содержание сухого остатка соответственно более 1000 или менее 100 мг/л) в связи с тем, что потребление такой воды сопровождается развитием нарушений водно-солевого равновесия.

Питьевая вода в своем составе содержит одновременно два десятка микроэлементов. Очевидно, для нормального формирования живых организмов совсем не безразличен качественный и количественный состав микроэлементов, присутствующих в питьевой воде. Их содержание в воде небольшое, нормируется Санитарными правилами.

Широко известны факты зависимости между загрязнением питьевой воды солями тяжелых металлов и распространенностью гастритов, урологических заболеваний.

Химический состав может обуславливать неблагоприятные органолептические свойства воды, что также ограничивает ее использование для питьевых целей.

Таким образом, совершенно очевидна потребность нашего населения в качественной питьевой воде. Это позволяет сохранить здоровье миллионов людей.

Б. УАХИТОВА, лаборант Буландынского районного отделения РГП на ПХВ «НЦЭ» КСЭК МЗ РК по Акмолинской области.